

O‘zbekiston yoshlar ittifoqi
Toshkent shahar Kengashi

“YOSHLAR OVOZI”
nomli tahliliy, ilmiy-amaliy konferensiya
maqolalar to‘plami

14-15 oktabr
Toshkent – 2017

MUNDARIJA

ЁШЛАР ОРАСИДА ХУКУҚИЙ САВОДХОНЛИКНИ ОШИРИШ	6
Qonun ustuvorligi-xalq farovonligi.....	6
Юксак ҳуқуқий маданият – демократик жамият пойдевори	7
Boosting legal literacy among the uzbek youth	8
Yoshlarda yuksak huquqiy madaniyatni shakllantirish - Demokratik jamiyat poydevori	11
Huquqiy savodxonlikning qonun ustuvorligini taminlashdagi orni	12
Huquqiy madaniyatni shakllantirish davr talabi	13
Yoshlar masalasi bu kelajak poydevori	14
Yoshlar bandligini ta'minlash va huquqiy savodxonligini oshirish to'grisida.....	15
Yoshlarda huquqiy ongni rivojlantirish izchilligi -islohotlar muvaffaqiyati kafolati	17
"Religious extremism" in the world of knowledge the solution is in the problem itself!	18
Yoshlar orasida huquqiy savodxonlikni oshirishda huquqiy ta'lim-tarbiya va targ'ibotning ahamiyati	20
Yoshlar orasida huquqiy savodxonlikni oshirish	22
Huquqiy savodxon avlod - demokratiya tayanchi.....	24
Уюлмаган ёшлар маънавиятини юксалтиришда махдлла, таълим тизими ва жамоат ташкилотларининг аҳамияти	25
Ёшларни ҳуқуқий маданиятини шакллантириш омиллари	27
ЁШЛАР ОРАСИДА КИТОБХОНЛИК МАДАНИЯТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ	31
Ёшлар ва мутолаа маданияти.....	31
Bebaho ne'mat!.....	33
Развитие культуры чтения среди молодёжи.....	34
О мерах по созданию электронной библиотеки с доступом через мобильное приложение.....	36
Yoshlar orasida mutolaa madaniyatining ahamiyati va uni rivojlantirish.....	37
Роль чтения в воспитании современной молодежи.....	39
Ta'lim tizimida yoshlarning kitobxonlik madaniyatini shakllantirish va rivojlantirishning dolzarb masalalari	41
Adabiyot - millat ko'zgusi	44
Ёшлар ва замон: китоб мутолааси ва китобхонлик маданияти	45
Yoshlar o'rtasida kitobxonlik madaniyatini yuksaltirish	46
Yoshlar kitobxonligiga e'tibor – ularning kelajagiga e'tibor.....	48
Kitobxonlik madaniyatini, ma'naviyatimiz ko'zgusi.....	50
Yoshlar orasida kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish.....	52
Kitobxonlik – xalq ma'naviyati va ravnaqi asosi.....	54
Ёшлар орасида китобхонлик маданиятини ривожлантириш	56
Yoshlar orasida kitobxonlikni rivojlantirish uchun salbiy paradigmalarni yoqatishda Tomas Kunam metodikasining ahamiyati	58
The importance of books and motivation in second language acquisition.....	59
The book café culture gaining popularity across the country	61
The culture of reading books and issues that are hindering people from it.....	65
Yoshlar ma'naviyatining rivojida kitobxonlikning o'rni va ahamiyati	66
O'zbekiston yoshlari orasida kitobxonlik madaniyatini yuksaltirish	68
Mutolaa-inson kapitalini takomillashtirishning eng muhim omili sifatida	70
Kitob – buyuk murabbiy.....	74
Yoshlarni tarbiyalashda fan to'garaklarining o'rni.....	78
Yoshlar orasida kitobxonlik madaniyatini shakllantirish	79
Kitob – маърифат хазинаси.....	81
Kitobxonlik madaniyatini oshirish davr – talabi.....	83
Жавондаги жавохир.....	85
ЁШЛАРНИНГ ЭКОЛОГИК МАДАНИЯТИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ	87
Минтакавий микқисда ёшлар сув ресурслари ва атроф муҳитни муҳофаза қилишда минтака ёшлари билан бирга фаолият олиб бориш тизимини шакллантириш	87
Ёшларнинг экологик маданиятини шакллантириш: муаммо ва тажриба	89
Developing ecological knowledge of yough generations and their role to protect environment	91
Ёшларнинг экологик тарбияси	93
"Формирование экологической культуры у молодежи"	95
Атроф табиу муhit муhofazasini ta'minlashda sanoat va maishiy chiqindilarini qayta ishlash va utilizatsiyalash	97
"Ёшларда экологик маданиятни шакллантириш"	99
Yagona muammoga yoshlar yechimi.....	101
Yoshlarning ekologik madaniyatini yuksaltirishda yangi istiqbolli loyihalardan foydalanishning ahamiyati	103
Atmosfera havosini ifloslanishiga ta'sir etuvchi omillar va ularni bartaraf etish chora tadbirlari	104

Yoshlar orasida kitobxonlikni rivojlantirish uchun salbiy paradigmalarni yoqatishda Tomas Kunam metodikasining ahamiyati

*Ozodov E'zoz Oybek o'g'li
Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini
mexanizatsiyalash muxandislar instituti*

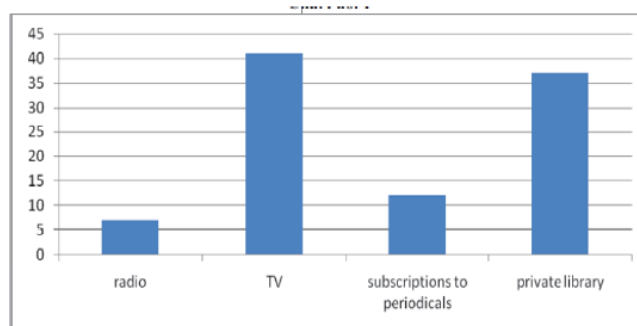
Annotation

Bu maqolada yoshlar orasida kitobxonlikning ommaboplashiga to'sqinlik qiluvchi sabablardan biri bo'lmish yoshlar salbiy yondashuvi ya'ni paradigmalari haqida ma'lumot beriladi va ularni bartaraf etishda Tomas Kunam metodikasi bilan yondashish yutuqlari va natijalari haqida taxliliy xulosa berilgan.

Kalit so'zlar: *paradigmas, qiziqtirish, dumaloq stul, analiz, Tomas Kunam*

MAVZUNING DOLZARBLIGI

Hozirgi kunga kelib ota-bobolarimizdan meros bo'lib qolgan bilimga chanqoqlik va uning zamirida kitob mutolaa qilish eng yaqin va yagona yo'l hisoblangan. Afsuski hozirgi davrga kelib bu meros sekin asta yoqolib bormoqda. Bunga asosiy sabab sifatida aloqa vositalari, internet, yangi texnologiyalar, televideniya va ko'ngil ochar ko'rsatuvlar yoki yosh avlodning e'tiborsizligi bilan izohlanishi mumkin lekin dunyoga mashhur bo'lgan motivator va falsafa fanlari doktori Tomas Kunam barcha narsaning yechimi insoning vaziyatga qaysi nuqtai nazardan qarashiga asoslanishi haqida o'z asarlarida aytib o'tgan. Aynan o'spirin yoshda insoning tahlil qilish qobiliyatlari rivojlanish vaqti hisoblanadi Stenford universiteti professori John Stain aytishicha bu yoshda bolalar katta stress va gormanal ta'sirlar natijasida jizzaki va tez ta'sirlanuvchan bo'ladi va ularning assotsiatsiyalash qobiliyati ancha kuchaygan vaqt bo'ladi shu davrda, nisbatan ta'sirchan vosita sifatida musiqa, video o'yinlarni tanlashadi chunki aynan ular yoshlarda kechayotgan murakkab davrdagi yechimlarni topishga yordam bergandak tuyiladi va aynan shu paradigma tufayli kitob mutola qilish ikkinchi darajalik mashg'ulotga aylanib qoladi. Hozirgi davrda adabiyotlar va ularning yo'nalishi va tarmoqlari keng qamrovga ega bo'lib kelmoqda va aynan shu oqimda yoshlar o'z qiziqishi aks etgan adabiyotlarni topishga qiynalishi ham katta muammolardan biri hisoblanadi. Yuqorida sanab o'tilgan sabablarga yechim bo'lishi mumkin bo'lgan bestseller hisoblanuvchi motivator ya'ni ruxlantiruvchi asarlarning aksariyat qismi o'zbek tiliga o'girilmagan romanlar bilan chegaralanib qolish esa insonda analitik qobiliyatlarini ikkinchi shaxs qarashlari bilan shakilanishiga olib keladi. Aynan shu kabi holatlarning AQSH va Yevropa davlatlarida pank.hippi va boshqa yoshlar oqimining rivojlanishiga sabab bo'lgan. Shu kabi salbiy turmish tarzi ularda salbiy paradigmalarni hosil qilgan bu oqimlarning vujudga kelishiga sabab alohida yoshlar qatlamini hosil qilgan va aynan shu oqimlar AQSHda Richard Nikson davrida ta'lim sohasida katta muammolarni keltirib chiqargan. Bu holatni Aurelie-Camelining "Kitob mutoalasining to'lovi" nomli maqolasidagi natijalardan ko'rishimiz mumkin(1-rasm) yoshlar o'rtasida o'kazgan so'rovnoma natijalari.

1-rasm Aurelie-Camelining yoshlar o'rtasida o'kazgan so'rovnoma natijalari[5]

Agar bunday holatlar bizning mamlakatimizda yuz berishi mumkin bo'lsa buning asosiy sababi to'g'ri tahlil qila olmaslikdir bu nohushlikning kelib chiqishi aholining fikrlash doirasiga borib taqaladi. Yuqoridagi argumentlarni hisobga olgan holda quyidagini aytish mumkin yoshlarni muammolariga yechim beruvchi aniq ifodalanihga ega bo'lgan asarlar bilan jalb qilish mumkin aynan jalb qilishning no'anaviy

usuli haqida Tomas Kun o'z asarlarida atroflicha yoritib o'tgan va shu metodikalarni qo'llagan holda yoshlarni kitob mutola qilishga jalb qilish haqida so'z boradi.

MUAMMONING METODOLOGIK YECHIMI

Hozirgi davrda kitob mutola qilishdan ko'ra ko'proq video o'yinlar va ijtimoiy tarmoqda vaqt o'tkazish yoshlar uchun odatiy holat bo'lib qolgan. Bu holatning asosi sabablarini Oksford universiteti professori Jon Stain ikki qisimdan iborat deb hisoblaydi.

Birinchi: o'smirlik vaqtida yoshlarda gormonal o'zgarishlar sababli stress holatlari juda tez vujudga keladi va bunda ijobiy yoki qoniqarli yechim topmagan jarayon ular tomonidan salbiy qabul qilinadi va har qanday holda bu jarayon takrorlansa ular salbiy javob qaytarshadi. Aynan o'qish jarayonida kitob mutolasidan natijalarni qisqa muddatda ko'rmasalar buni ijobiy jarayon deb qabul qilishmaydi va shu sababdan kitoblar vaqtini mazmunli o'tkazish nuqtai nazaridan ikkilamchi vosita deb hisoblana boshlanadi[3].

Ikkinchi: o'smir yoshlar o'z muammolariga yechimlarni kitoblardan emas ijtimoiy tarmoq va video o'yinlardan topganligi sababli ularni qo'llaganda yoshlar o'zini baxtli sezadi, Shu sababli ular ijtimoiy tarmoq va kompyuter o'yinlarini avzal ko'radilar[3].

Yuqorida takidlangan ikki sababni hisobga olganholda yoshlarni kitob mutolasiga jalb qilishning Tomas Kunam metodikasiga asoslanib hosil qilish mumkin. Unga ko'ra yoshlarning kitoblar haqida salbiy ta'suroti ya'ni paradigmasini hal qilish uchun ularning muamolariga yechim topsih mumkin bo'lgan assarlar bilan yechim topish mumkin. Buning uchun har bir o'quvchini psixopasporti xosil qilinadi va shu asosida belgilanagn me'zonda yoshlar guruhlarga ajratilgan holda dumaloq stullar metodiga asoslanganda suhbat qurishadi. Yoshlarning psixopasporti orqali muamosi o'rganiladi va tavsiya etilgan asarning aynan o'rganilayotgan yoshga tegishli nuqtasi muhakama qilinadi va shu tariqa qiziqtiriladi[1]. Agar berilgan misol orqali tadqiqot ob'ekti yechimga ega bo'lsa u muamoni hal qilgan kitobni to'liq o'qib chiqishga harakat qiladi. Bunga asosiy sabab keying yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muamolarga yechim topish va shu tariqa muamolarni bartaraf etishga ishonadi. Ijobiy natijalarni olish maqsadida turli adabiyotlar o'smir va yoshlardigi muamolarga asoslanib belgilanadi. Misol sifatida qamoq jazosiga mahkum etilgan insoning farzandiga Odil Yoqubovning "Muzqaymoq" hikoyasi yoki Kris Gardnerning avtobiografik kitobidan maxsus sitatalar to'plami orqali yondashish mumkin, chunki bunday holga tushgan bolaning uch tomonlama ruxiy ta'sir kutadi bular do'stlari tomonidan ajratish, moliyaviy muamolar va qamoq jazosini o'tayotgan oila a'zosiga nisbatan nafrat his tuyg'usi bo'ladi, uning hayolida kitob o'qish bo'lishi bu judayam murakkab masala lekin yuqoridagi kitoblar bilan yondashish mumkin. Eng yaqqol misol Odil Yoqubov "Muzqaymoq" hikoyasi qamoq jazosini o'tayotgan ota uzaq muddatdan so'ng o'z farzandi bilan uchrashuvda qo'lida saqlab yurgan 25 so'm pulni o'z farzandiga berishi va vada qilgan muzqaymoqni olib bera olmaganligi sababli o'z farzandidan uzr so'rashi kabi lavhalarni yuqorida misol keltirilgan bolaga namoish etish orqali ayrim muamolariga ruxiy nuqtai nazardan yechim topishimiz mumkin va Odil Yoqubov ijodiga qiziqtirish uyg'otish mumkin [4]. Shu tariqa kitob o'qishga qiziqтира olamiz bu holat Tomas Kane metodikasida ijobiy paradigmi deb nomlangan. Biz shu ijobiy paradigmalarni orqali yoshlarni ijobiy oqimga jalb qila olamiz.

Xulosa qilib shuni aytib etish mumkin har qanday inson o'z qilgan ishidan qanchalik tez natija olsa u shunchalik bu ishga qiziqish bildiradi. Biz ham kitob o'qishning natijalarini ruxiy va ijobiy poradigma hosil qilish nuqtai nazardan yondashsak kitobga bo'lgan e'tibor va mutaola madaniyatini shakilantirishga qaratilgan muhitni yaratishga erishamiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Thomas S Khun "The Essential Tension" article, 1965
2. Thomas S Khun "The structure of scientific Revolutions", 1962
3. John Stain "Emotion in reading" article in "Why we need raed" 2011
4. Odil Yoqubov "Muzqaymoq" hikoyasi "Adabiot 3-to'plam" 2013-yil
5. Aurelie-Cameli "Reading for youth interest during current" 2010

The importance of books and motivation in second language acquisition

*Musoyeva Aziza Botirovna
Samarkand state institute of foreign languages
Master department, 2nd course student*

As we know that books play major role in learning any language than anything else in this world. Because it was like this in ancient time and in present time too. However, nowadays, the role of reading